

Barne,- likestillings-, og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres ref:
Vår ref: ZAS
Dato: 04.05.2012

Høringssvar til NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning

Generelle betraktninger

KIM mener utredningen tar for seg et viktig tema, som også er av stor betydning for unge med minoritetsbakgrunn. Unge med minoritetsbakgrunn utgjør en stadig voksende andel av ungdomskullene og å sikre denne gruppens medvirkning i samfunnet, både er og vil være av avgjørende betydning i årene som kommer.

Deltakelse, medvirkning og en oppfattelse av mulighet til å utøve innflytelse er en nøkkelfaktor til god integrering og viktig for å forebygge marginalisering. Deltakelse avler deltakelse, deltar man først på et område er sjansen større for at man også deltar på et annet.

I redegjørelsen for utredningens mandat heter det blant annet at "det er behov for å vurdere nærmere hvilke barrierer som hemmer deltakelse og hva som kan gjøres for å motvirke at enkelte grupper av ungdom opplever marginalisering og ekskludering". Det heter også at "perspektiver knyttet til kjønn, kultur, ulik etnisk bakgrunn, nedsatt funksjonsevne og levekår skal ligge til grunn for arbeidet".

Gitt dette mandatet, samt betydningen makt og medvirkning har for integrering, mener KIM det er betenkelig at utredningen i til dels liten grad behandler problemstillinger knyttet til minoritetsungdoms makt og medvirkning. Det er hovedsakelig i kapittel 4, *Organisasjonskanalen*, at slike problemstillinger løftes frem. I utredningen som helhet drøftes dette perspektivet lite og det fremmes få konkrete forslag til hvordan minoritetsungdoms makt og medvirkning kan styrkes. KIM vil i denne anledning påpeke at det er viktig at minoritetsperspektivet er gjennomgående i alt arbeid knyttet til barn og unge.

Andre kommentarer

Organisasjonskanalen

Deltakelse i organisasjonslivet er en viktig arena for integrering, og kan være med på å skape gode møteplasser mellom majoritet og minoritet, skape nettverk og gi forståelse for

hvordan det norske sivilsamfunn fungerer. De som er aktive i organisasjonslivet som unge er dessuten i større grad enn andre aktive også i voksen alder.

KIM deler utvalgets bekymring over minoritetsungdoms komparativt lave deltakelse i ulike organisasjoner. Spesielt er deltakelsen lav blant ungdommer som selv har kommet som innvandrere, og blant jenter. Den lave deltakelsen er, som utvalget selv påpeker, uheldig i både et integrerings- og demokratiperspektiv.

Minoritetsungdoms deltakelse i organisasjonskanalen kan være knyttet til både kultur, sosial bakgrunn og manglende nettverk. At rekruttering til organisasjonslivet ofte skjer gjennom sosiale nettverk og at det gjerne er de ressurssterke som engasjerer seg mest, er en spesielt stor utfordring for minoritetsungdom som ofte mangler nettverk og nødvendig kjennskap til organisasjonslivet, samt oftere kommer fra hjem med lavere sosial bakgrunn. Det finnes også kulturelle utfordringer knyttet til minoritetsungdoms deltakelse som det er viktig å være observant på. For eksempel kan dette knyttes til tradisjoner fra hjemlandet i forhold til deltakelse i organisasjoner og sivilsamfunn, samt hvilke forventninger en har til jenters opptreden i samfunnet.

KIM ser derfor positivt på utvalgets anbefaling om ytterligere kartlegging knyttet til barrierer for deltakelse i organisasjonskanalen blant unge med minoritetsbakgrunn. KIM ser også positivt på forslaget knyttet til etablering av et statlig tilskudd for å sikre nødvendige ressurser og kapasitet hos organisasjonene, slik at de i større grad kan følge opp medlemsgrupper som faller hyppigere fra enn andre. KIM vil imidlertid bemerke at utfordringen ofte nettopp er å *rekruttere* minoritetsungdom, og ikke bare beholde de som allerede er rekruttert.

KIM slutter seg til forslaget om at barne- og ungdomsorganisasjoner kan gis tilgang til skolens lokaler utenom skoletid. Skolen er en samlende arena, som er godt kjent for alle, og terskelen for deltakelse blir dermed lavere. Dette og andre lavterskeltilbud bør satses mer på, og kan være en god inngang for minoritetsungdom til organisasjonskanalen, og fungere som et videre springbrett for nettverksbygging og deltakelse i andre deler av samfunnslivet.

KIM vil i likhet med utvalget vise til Kaldheimutvalgets forslag om i større grad å oppfordre de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene til å være mer offensive i rekrutteringen av minoritetsungdom ved å spre informasjon til foreldre med minoritetsbakgrunn gjennom skoler, barnehager, helsetjenester og lignende, om hvilke tilbud som finnes og betydningen av organisasjoner som inkluderingsarena.

Som en avsluttende kommentar til temaet organisasjonskanalen, vil KIM vise til at det er mange minoritetsungdommer som deltar i organisasjoner som ligger på utsiden av det en kan kalle de mer tradisjonelle norske organisasjonene. Dette kan være organisasjoner av ulik art, noen har grunnlag i ulike trossamfunn eller etniske grupper, mens andre fokuserer på spesielle tema eller fagfelt. Det viktig å verdsette deltakelsen som foregår i disse organisasjonene, og det er behov for mer kunnskap om hvilke verdi minoritetsungdommens egen organisering har. At mange minoritetsungdommer velger å delta i organisasjoner på utsiden av de tradisjonelle, kan dessuten være et tegn på at mange minoritetsungdommer

ikke opplever at de tradisjonelle organisasjonene i stor nok grad arbeider på en måte eller med spørsmål som føles relevant for dem.

Valgkanalen

KIM savner at utredningen i større grad hadde behandlet problemstillinger og utfordringer knyttet spesifikt til minoritetsungdom og valgkanalen.

Mange av de samme utfordringene som er knyttet til minoritetsungdoms deltakelse i organisasjonskanalen, er gjeldende for valgkanalen. Valgdeltakelse blant personer med innvandrerbakgrunn er lavere enn hos majoriteten, og det er derfor viktig å satse på tidlig innsats gjennom å styrke rekruttering av minoritetsungdom til politiske partier og deres deltakelse ved valg. Mange minoritetsungdommer innehar kompetanse og erfaring som kunne vært til stor nytte, både innenfor valg- og organisasjonskanalen, men som forblir ubenyttet.

KIM er positive til forslagene om å øke deltakelsen i valgkanalen gjennom universelle tiltak for å øke samfunnsengasjementet, men mener det også må vurderes særskilte tiltak rettet mot gruppen minoritetsungdom. Dette kan for eksempel være tiltak for å sikre at partiene og deres ungdomsorganisasjoner, både på lokalt og nasjonalt nivå, rekrutterer kandidater med innvandrerbakgrunn. Fra valgforskningen vet vi at kandidater med innvandrerbakgrunn har en mobiliserende effekt, og aktive og synlige minoritetspolitikere kan dessuten ha en betydelig signaleffekt overfor minoritetsungdom.

Generelt skårer skoleelever i Norge godt på internasjonale undersøkelser om demokratisk beredskap, selv om funn fra ICCS-undersøkelsen kan tyde på til dels store forskjeller i kunnskapsskår mellom elever med ulik kulturgeografisk opprinnelse. Også i forhold til holdnings- og engasjementsvariabler er det til dels store forskjeller mellom etterkommere og innvandrere på den ene siden og alle elever på den andre.

Skolen er i utredningen trukket frem som en spesielt viktig arena for demokratisk opplæring og deltakelse. KIM slutter seg i utgangspunktet til dette. I skolen treffer en alle, og tiltak rettet mot skole og opplæring vil således kunne være med på å motvirke den sosiale skjevheten i deltakelse. KIM vil imidlertid påpeke at tiltak rettet mot skolen betinger kompetanse hos skoleledere og lærere. KIM vil også advare mot å overlate ansvaret for demokratiopplæring og deltakelse til skolen alene. Skolen kan ikke løse alt på egenhånd, og det vil være nødvendig med samarbeid mellom ulike sektorer og på ulike nivå.

Ordninger for medvirkning

Ungdomsrådene kan være viktige organer for ungdoms makt og medvirkning. Det er derfor positivt at utvalget foreslår å styrke denne ordningen, blant annet foreslår de å gjøre dette gjennom å utarbeide lovfastsatte nasjonale retningslinjer for lokale ungdomsråd. Det er viktig at minoritetsperspektivet og deltakelse inngår som del av dette. Utvalget foreslår også at myndigheter på alle forvaltningsnivå tar i bruk metoden med ekspertgruppemøter med ungdom. Slike ekspertmøter kan forhåpentligvis bidra til at flere stemmer blir hørt, og KIM vil oppfordre til at det arbeides aktivt for å inkludere minoritetsungdom i dette.

Unge under offentlig omsorg

KIM er enig utvalgets oppfordring om nødvendigheten av videre forskning og dokumentasjon i forhold til hvordan informasjons- og uttaleretten for unge asylsøkere blir ivaretatt i praksis.

KIM deler også utvalgets bekymring for gruppen enslige mindreårige asylsøkere fra 15-18 år, og støtter utvalgets forslag om at også disse skal plasseres i omsorgssentre, og ikke i asylmottak slik praksis er i dag. KIM formoder at dette er blant de tema som vil behandles i regjeringens varslede stortingsmelding om barn på flukt.

Avslutning

KIM mener denne utredningen er viktig, men savner som nevnt innledningsvis, et noe større fokus på nettopp problemstillinger knyttet til minoritetsungdommens makt og medvirkning. Gode vaner starter som kjent tidlig. Det er derfor avgjørende at en skaper reelle muligheter for barn og unges makt og medvirkning innenfor ulike deler av samfunnet. Dette er spesielt viktig i forhold til minoritetsungdom, som ofte mangler ressurser, kunnskap, og nettverk til å delta på lik linje med annen ungdom, samtidig som også kulturelle utfordringer kan spille inn. Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for utredningen viser med tydelighet en svært sterk sammenheng mellom sosioøkonomisk status og deltakelse. Det betyr at det er viktig å tenke helhetlig i forhold til minoritetsungdoms deltakelse, og at spesifikke tiltak rettet mot minoritetsungdom også bør følges av generelle tiltak for å bedre den sosioøkonomiske statusen til denne gruppen.

Med vennlig hilsen

Anita Rathore
Utvalgsleder

Saksansvarlig:
Zeshan A. Shakar
Rådgiver